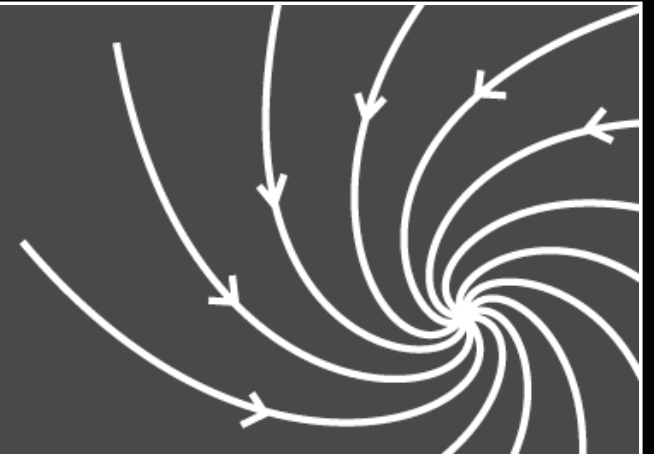
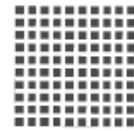

Bjerknes Centre

for Climate Research

PREDIKTABILITET I KLIMASYSTEMET

A. Sorteberg

NERSC

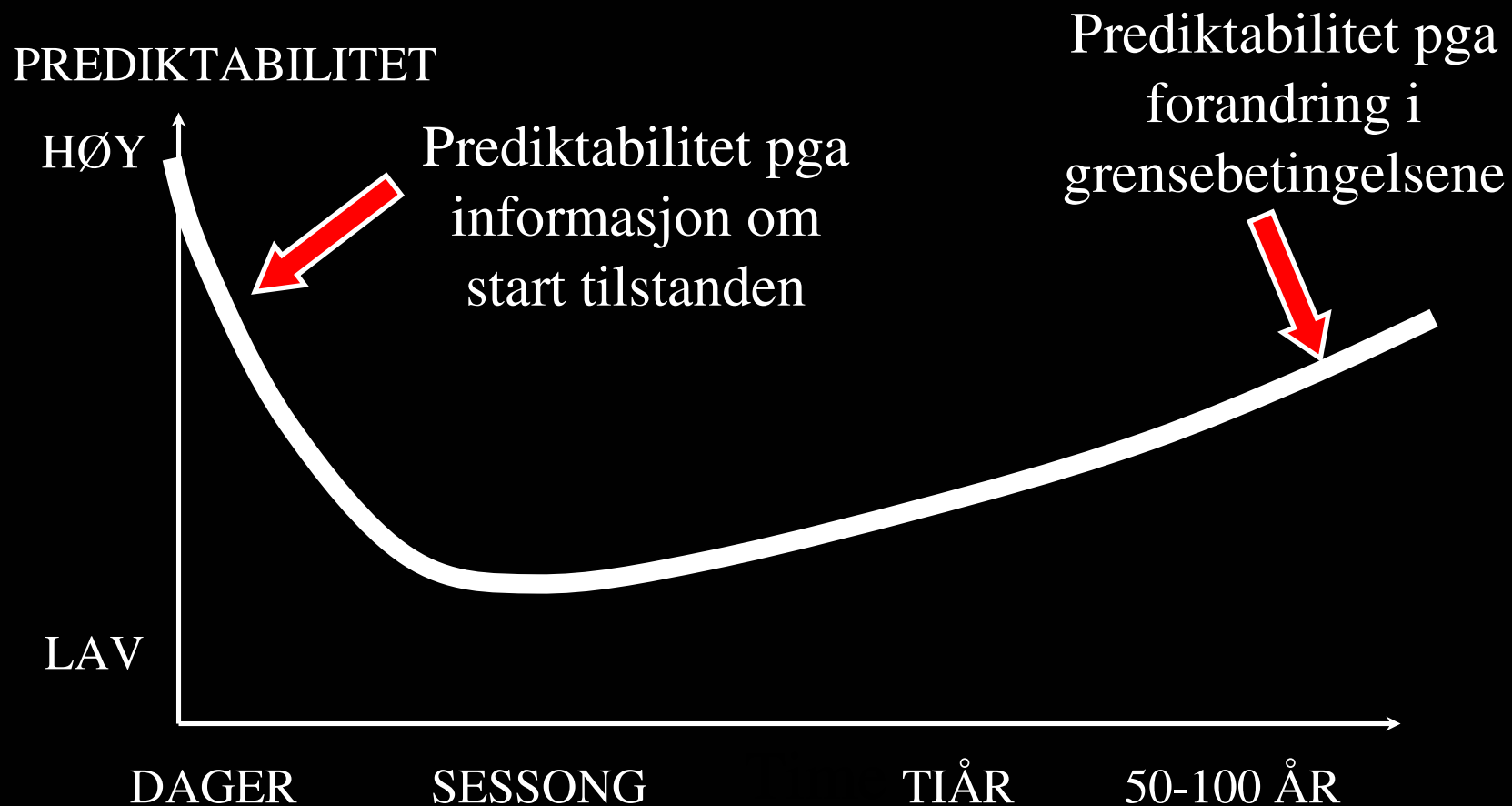

HVOR PREDIKTABELT ER KLIMA SYSTEMET?

**ER FORANDRINGER I POLARE STRØK EN GOD
INDIKASJON PÅ GLOBALE FORANDRINGER?**

HVA ER DET SOM FORÅRSAKER PREDIKTABILITET?

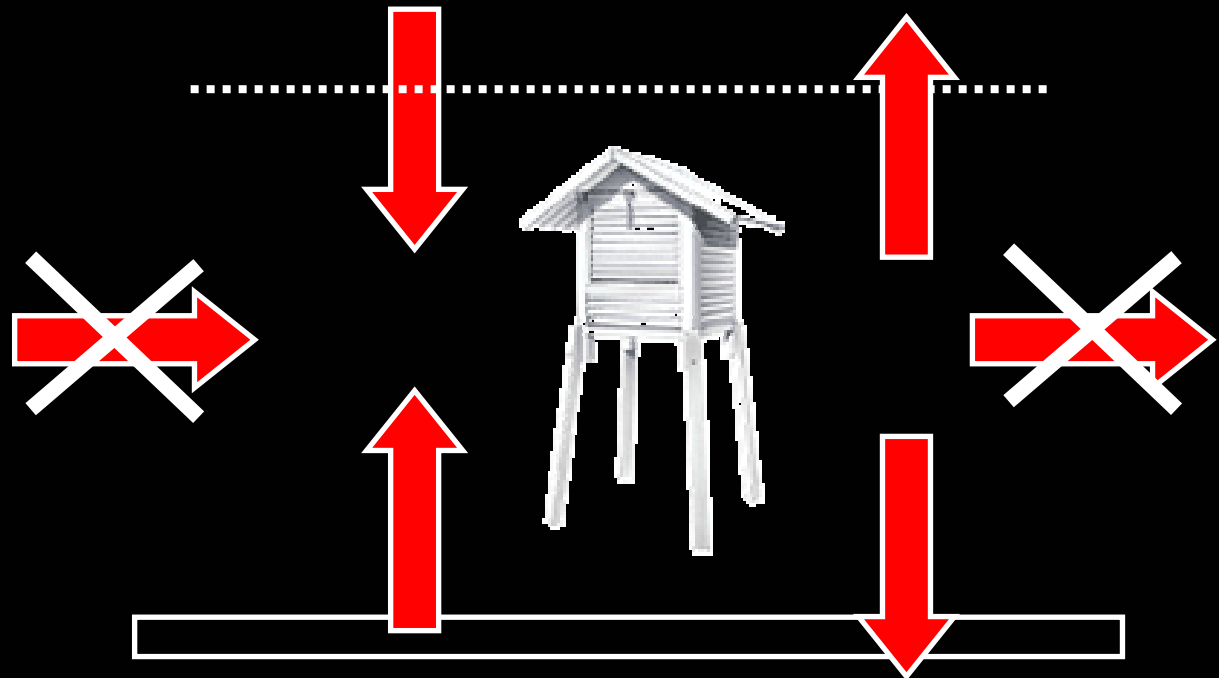

GRENSEBETINGELSER

ALTERNATIVER:

MER ENERGI INN

MINDRE ENERGI UT

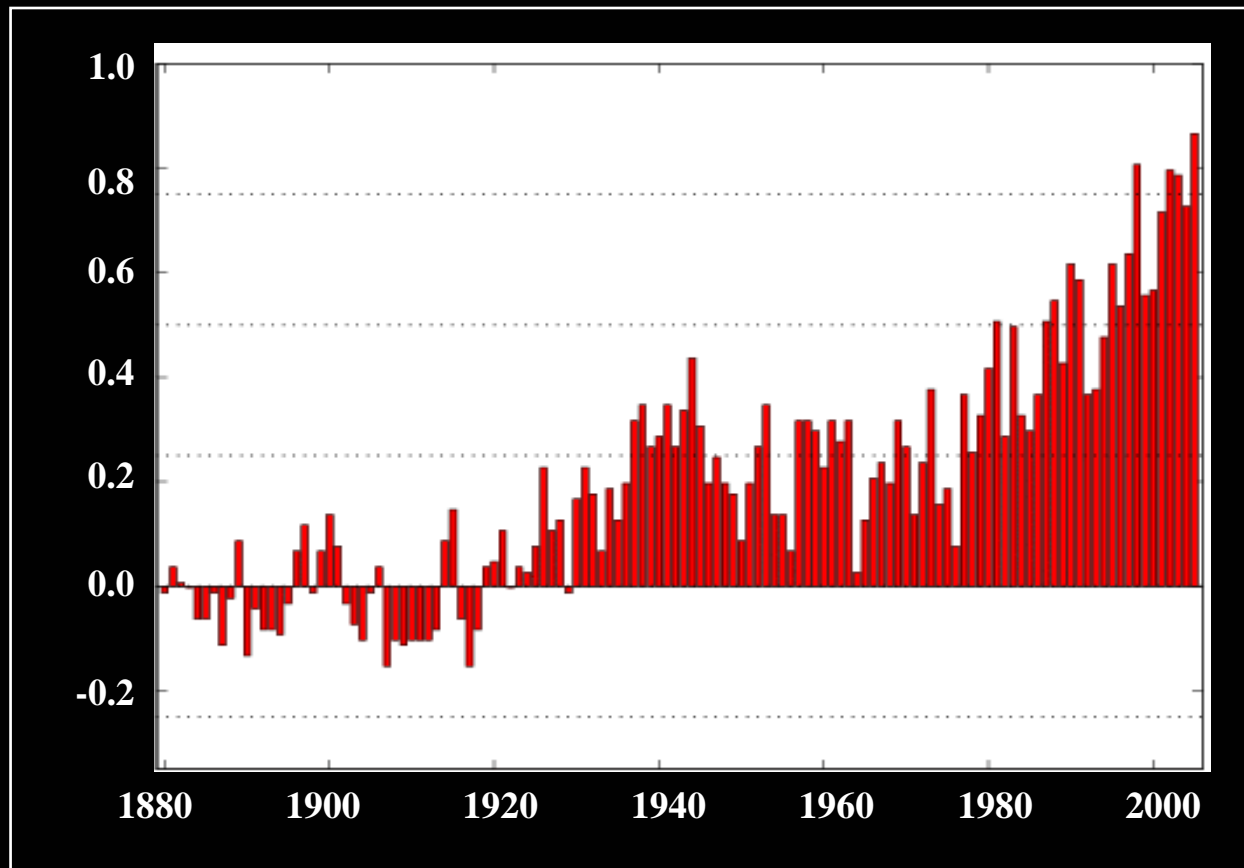
FORANDRING I STRÅLINGSPÅDRAGET:

INNKOMNE/REFLEKTERT SOLINNSTRÅLING

INNKOMNE/UTGÅENDE TERRESTRISK STRÅLING

GLOBAL MIDDELTEMPERATUR

NASA/GISS

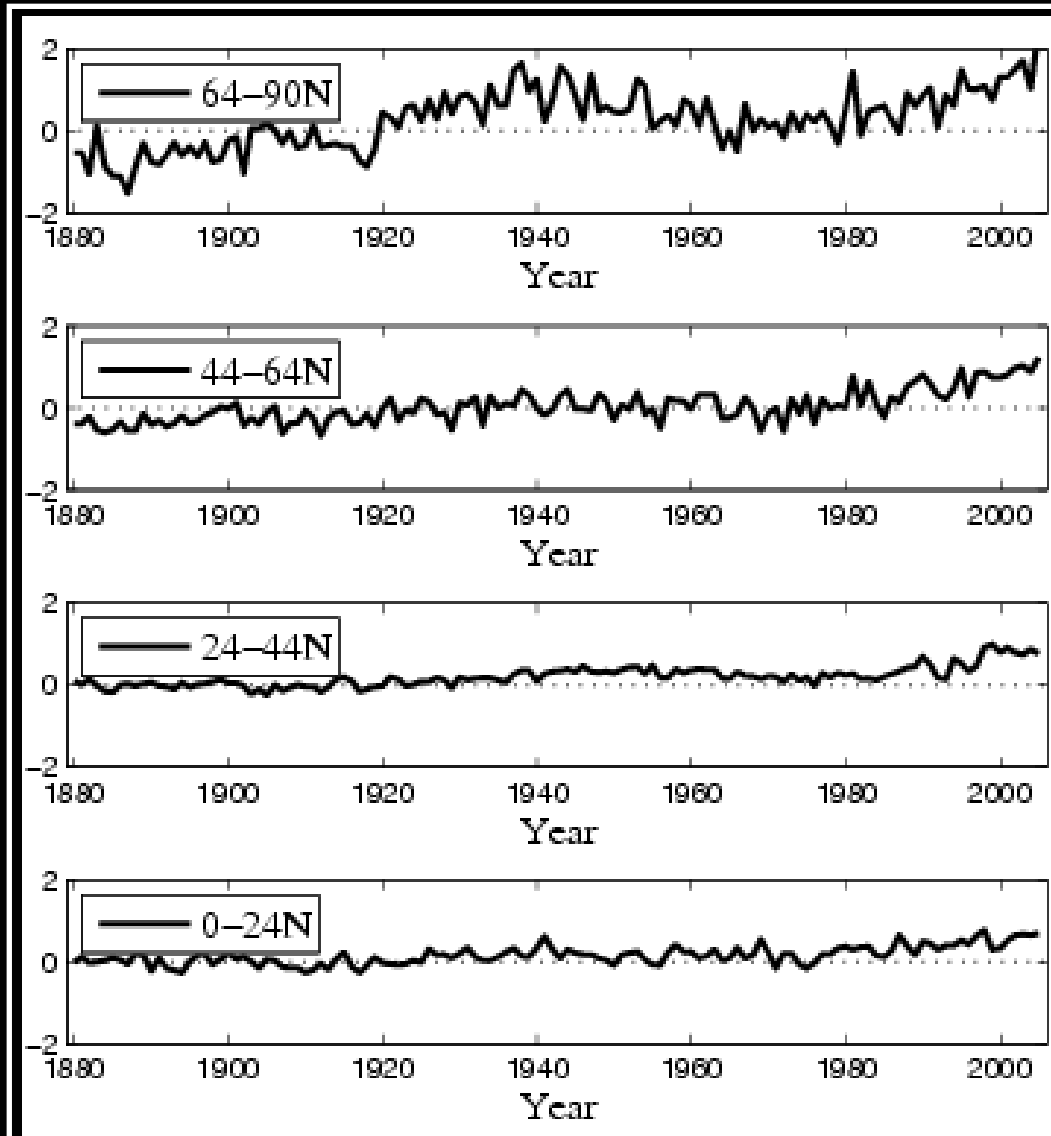
TRENDER

1900-2005: $0.065^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

1970-2005: $0.17^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

TEMPERATUR PÅ FORSKJELLEGE BREDDERGRADER

1900-2005: $0.09^{\circ}\text{C}/10$ år

1970-2005: $0.44^{\circ}\text{C}/10$ år

1900-2005: $0.08^{\circ}\text{C}/10$ år

1970-2005: $0.34^{\circ}\text{C}/10$ år

1900-2005: $0.06^{\circ}\text{C}/10$ år

1970-2005: $0.22^{\circ}\text{C}/10$ år

1900-2005: $0.05^{\circ}\text{C}/10$ år

1970-2005: $0.17^{\circ}\text{C}/10$ år

NASA/GISS

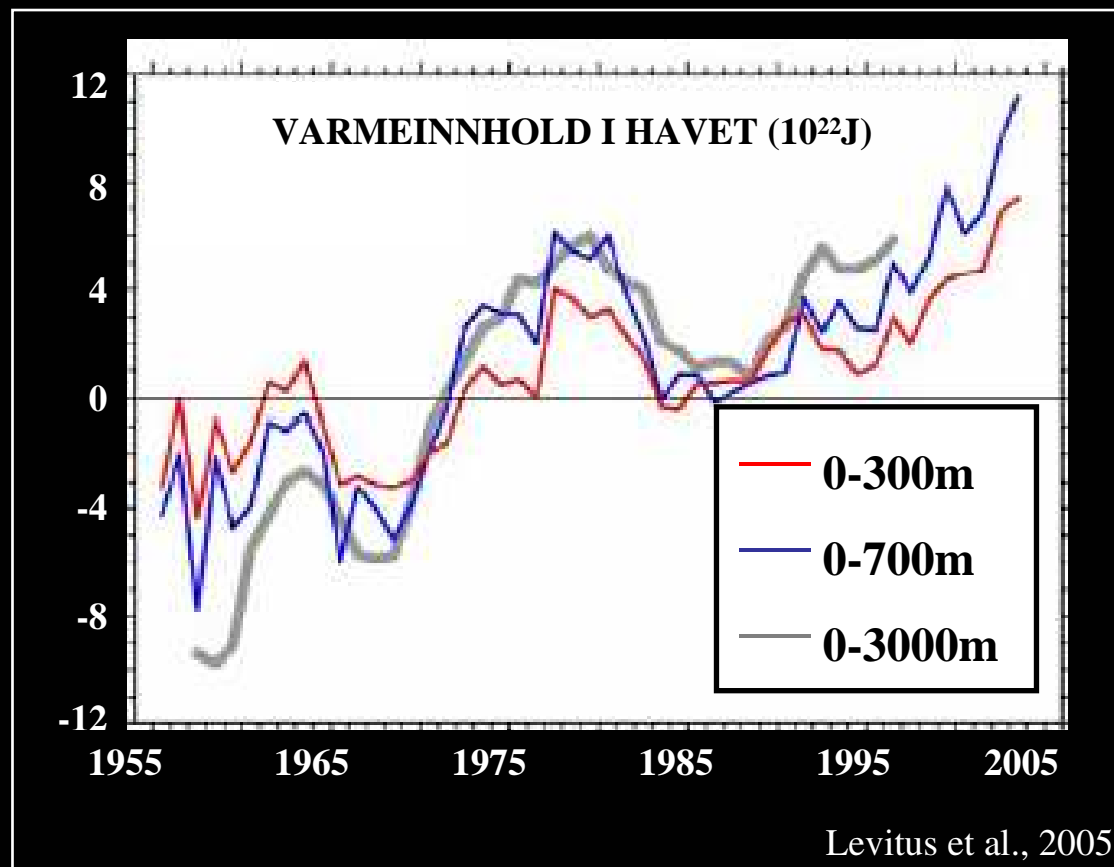
ALTERNATIV I

UPREDIKERBAR INTERN KLIMAVARIABILITET

ENERGIOVERFØRING FRA HAV TIL ATMOSFÆRE

VARMERE OVERFLATE TEMPERATUR

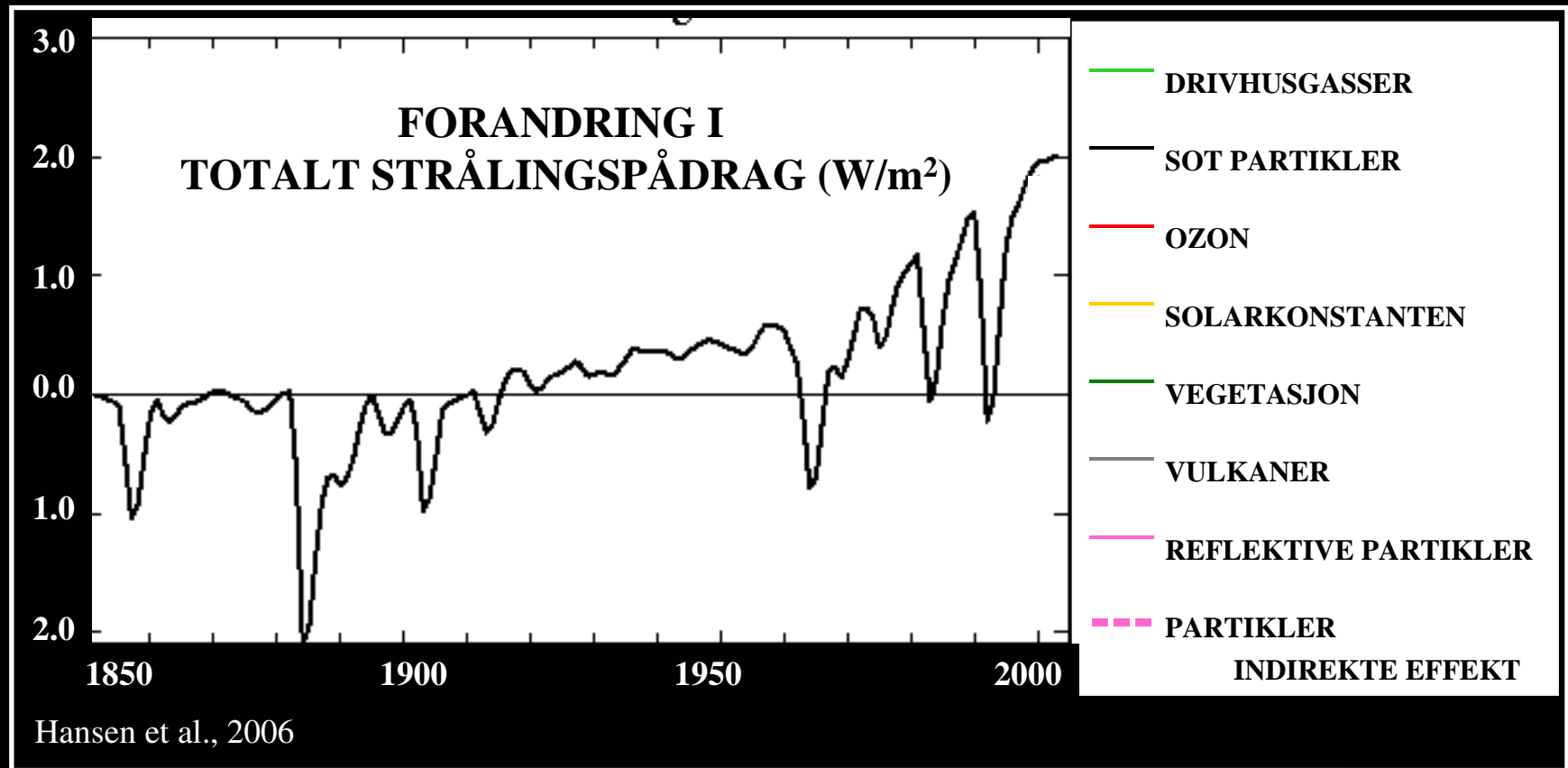
ALTERNATIV II

KLIMAVARIABILITET PGA. FORANDRING I STRÅLINGSPÅDRAGET

ØKNING I ENERGI MNGDEN

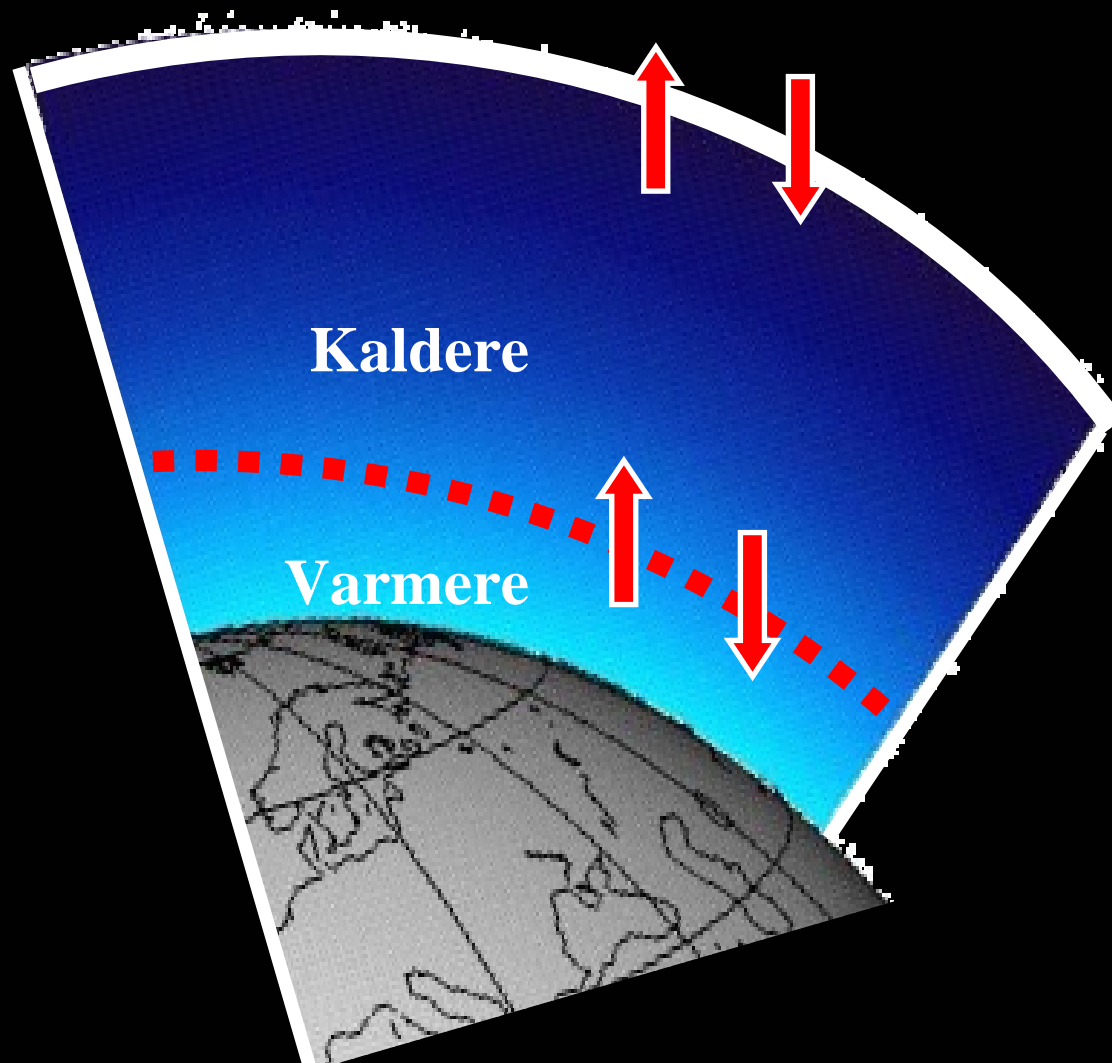

VARMERE OVERFLATE TEMPERATUR

HVOR PREDIKTABELT ER KLIMA SYSTEMET?

1980-2005

Statosfære

Mears et al.: $-0.33^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

Christy og Spencer: $-0.45^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

Lavere tropofære

Vinnikov og Grody: $0.22^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

Fu et al: $0.19^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

Christy og Spencer: $0.13^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

Mears et al., $0.19^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

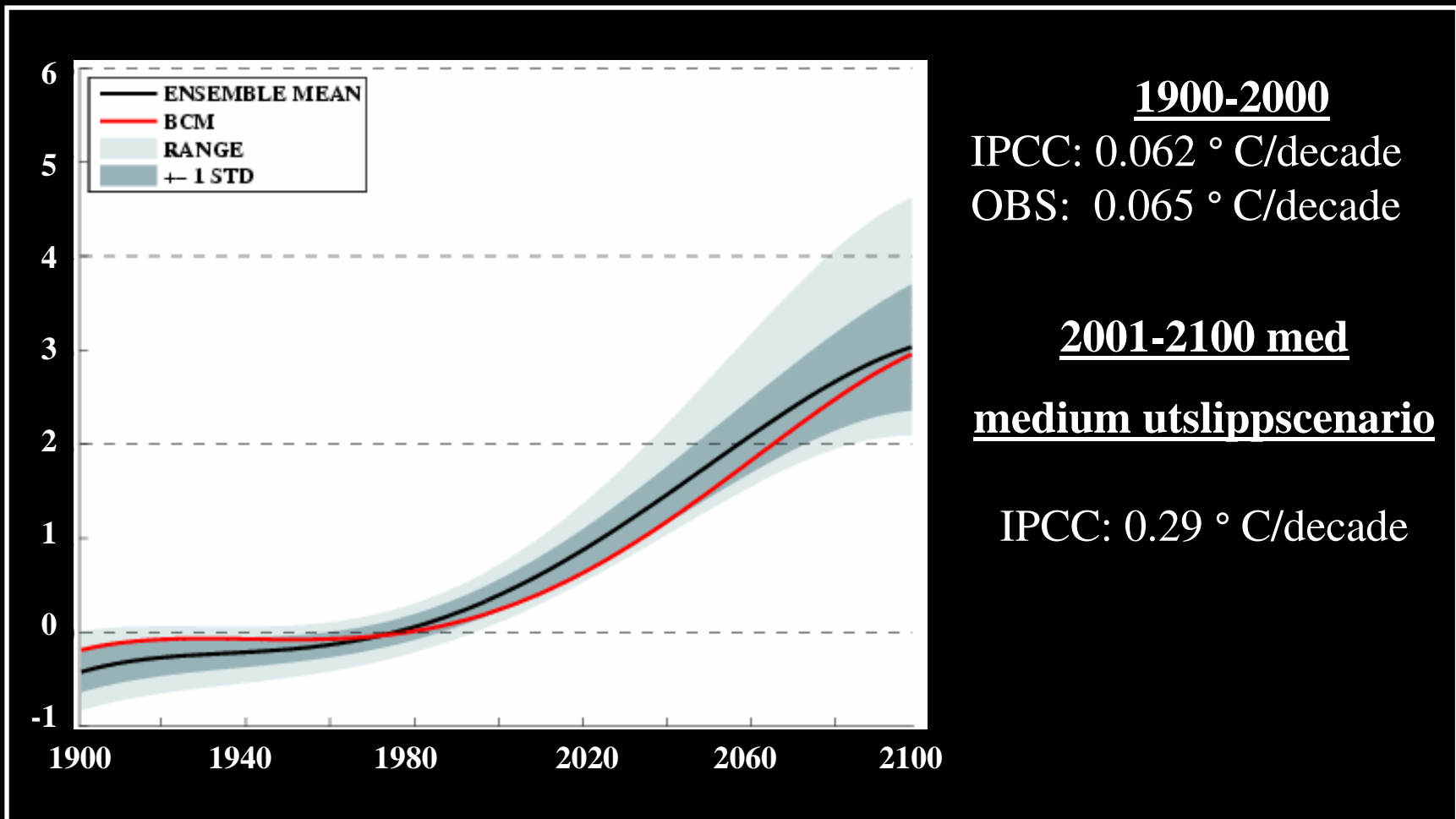
Overflaten

NASA/GISS $0.17^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

CRU $0.17^{\circ}\text{C}/10 \text{ år}$

ESTIMERT TEMPERATURFORANDRING MED 19 GLOBALE KLIMAMODELLER

HVOR PREDIKTABELT ER KLIMA SYSTEMET?

**OPPVARMING AV ATMOSFÆRE + HELE VANNSØYLENE UTELUKKER
AT KLIMAFORANDRINGENE SISTE 50ÅR SKYLDES INTERN
REFORDELING AV ENERGI MELLOM HAVET OG ATMOSFÆREN**

**ØKT STRÅLINGSPÅDRAG OVER LANG TID HAR GJORT DET
GLOBALE KLIMAET PREDIKTABILITET PÅ TIDSSKALAER RUNDT
50-100 ÅR**

LITEN PREDIKTABILITET PÅ DEKADESKALA

**PREDIKTABILITETEN I REGIONALT KLIMA ER BETYDELIG
MINDRE ENN FOR DET GLOBALE KLIMA**

**FORTSATT ØKNING I DRIVHUSGASSER VIL GI ØKT
PREDIKTABILITET I FREMTIDEN**

MEN

**USIKKERHETER I HVOR STORE UTSLIPPENE
BLIR REDUSERER PREDIKTABILITETEN**

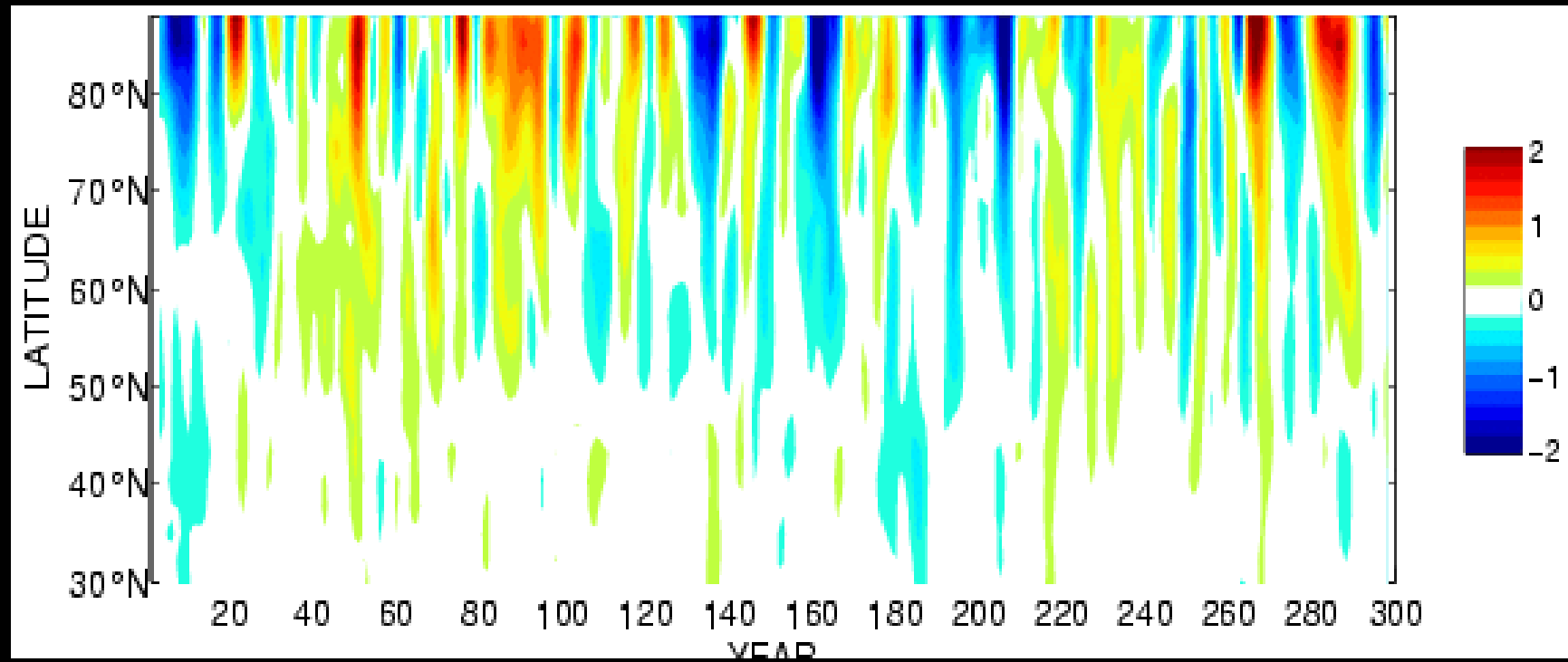
***”TEMPERATURFORANDRINGER I POLARE
STRØK GIR EN INDIKASJON OM HVA SOM VIL
SKJE I RESTEN AV VERDEN”***

**HVIS DETTE ER RIKTIG:
ENDRINGER SOM FØLGE AV FORANDRINGER I
EKSTERNE PÅDRAG MÅ VÆRE MYE STØRRE ENN
NATURLIG VARIABILITET**

**HVOR STORE ER INTERNE
KLIMAVARIASJONER
I ARKTIS?**

BCM SIMULERING MED KONSTANTE EKSTERNE PÅDRAG

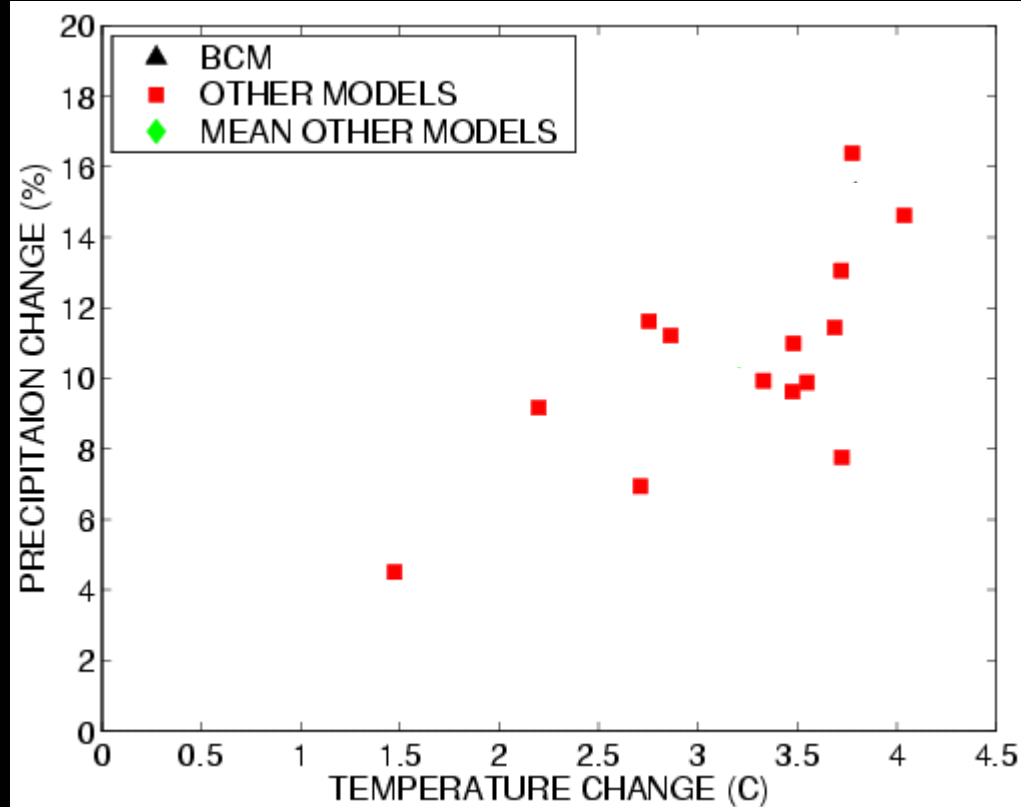

Sorteberg og Kvamstø, 2006

HVOR MYE AV SPREDNINGEN MELLOM FORSKJELLIGE MODELLER KAN SKYLDDES INTERN VARIABILITET?

ARKTIS (60-90°N)
TEMPERATUR OG NEDBØRSFORANDRINGER
VED DOBLING AV CO₂

Sorteberg og Kvamstø, 2006

DET ARKTISKE DILEMMA

**NATURLIG VARIABILITET I ARKTIS ER STØRRE ENN I RESTEN
AV VERDEN OG KAN SKJULE ELLER FORSTERKE
MENNESKESKAPTE KLIMAENDRINGER I
FLERE TIÅR**

**HVA SOM SKJER I ARKTIS ER DERFOR IKKE ET GODT MÅL PÅ
GLOBALE KLIMAENDRINGER**

UTFORDRINGER FOR KLIMAMODELLERING I ARKTIS

ALTERNATIV I

KLIMAMODEL MED HØY OPPLØSNING

MYE BEREGNINGSKRAFT à FÅ OG KORTE (20-30 ÅR) BEREGNINGER

PROBLEM

**IKKE NOK ÅR TIL Å MIDLE BORT NATURLIG VARIABILITET à
STOR USIKKERHET PÅ HVA SOM ER DEN MENNESKESKAPTE
ENDRINGEN I MODELLEN**

ALTERNATIV II

KLIMAMODEL MED LAV OPPLØSNING

MINDRE BEREGNINGSKRAFT à FLER OG LENGRE BEREGNINGER

PROBLEM

FYSISKE PROSESSER DÅRLIGERE BESKREVET

